

Kurzemes intrareģionu un rajonu komerciālā orientācija Commercial Orientation of Intraregions and Districts in Kurzeme

Linda Siliņa

LLU Ekonomikas fakultāte, e-pasts: Linda.Silina@llu.lv

Faculty of Economics, LLU, e-mail: Linda.Silina@llu.lv

Abstract. The article focuses on the discussion of the research results related to the commercial guidance of Kurzeme intra-regions and districts, on dairy-farming and pig-breeding as the main production sectors, as well as on other auxiliary sectors. Kurzeme is divided into three intra-regions for the purpose of the research. The research results lead to the conclusion that the level of commercial production and the level of farms producing goods considerably differ in Kurzeme intra-regions and the difference increases in North-West and South-East direction; the highest level is reached in Saldus district. Dairy-farming is mostly developed in South-Eastern Kurzeme. Pig-breeding is recently more and more developing in Western Kurzeme with the simultaneous development of the secondary sphere. Small cattle and small animal breeding as an auxiliary sector is expanding in all intra-regions, while specialised farms practise without advertising.

Key words: commercial production, dairy-farming, pig-breeding, intra-regions.

Ievads

Lauksaimniecības sektora strukturālās izmaiņas pēc iestāšanās Eiropas Savienībā (ES) analizējuši Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūta pētnieki, taču šajā publikācijā ir atspoguļoti rezultāti tikai par situāciju valstī kopumā un ES ietekme uz atsevišķiem rādītājiem (Jasjko et al., 2004).

B. Rivžas, P. Rivžas un M. Krūzmētras pētījumā vērtēta lauku daudzfunkcionālu attīstība visā Latvijas teritorijā, taču nav atsevišķu pētījumu par Kurzemes reģionu (Rivža et al., 2001).

Zinātniskajos izdevumos pēdējos gados parādās publikācijas par Kurzemes reģiona lauksaimniecības strukturālo attīstību (Siliņa, 2006). Tajos atrodami interesanti pētījumu rezultāti par lauksaimniecības attīstības augšņu, edafiskajiem, topogrāfiskajiem, klimatiskajiem, meteoroloģiskajiem un citiem resursiem un to izmantošanas vērtējumiem. Publicētie ekonomisko pētījumu rezultāti labi raksturo zemes platību izmantošanu sējumiem, kā arī rosina turpināt praktisko lauksaimnieku rīcības pētījumus Kurzemes rajonos, lai novērtētu tendences un iespējas nozarēs, apakšnozarēs un palīgnzarēs. Īpaši interesanti būtu pētījumi par salīdzinošām priekšrocībām lopkopības nozaru attīstībā un to izmantošanu Kurzemes reģiona dažādajos apstākļos, jo dziļākas analīzes rezultāti zinātniskajā literatūrā nav publicēti, bet agrāk –

plāna ekonomikas apstākļos – veiktie vērtējumi ir nepietiekami vai neizmantojami.

Vairākus ar lauksaimniecības struktūru saistītus jautājumus Talsu rajonā (Ziemeļkurzemē) pētījuši S. Ancāns, A. Bondars, J. Kļava, K. Zālītis (1998).

Vērtējot Latvijas novadu (reģionu) specializācijas virzienus, daži tā laika speciālisti (Latvijas PSR Mazā enciklopēdija, 1967) secinājuši, ka Kurzeme ir galvenā kartupeļu ražotāja tirgum.

Literatūrā (Racionāla lauksaimniecības .., 1985) atrodami dažu ekonomistu agrāko gadu ieteikumi, kuros viņi prognozē vai iesaka Kurzemes reģionam (iekļaujot tajā Saldus, Liepājas, Kuldīgas, Talsu, Tukuma un Ventspils rajonus) specializēties piena, gaļas, cukurbiešu, dārzeņu un kartupeļu ražošanā.

Situācijas novērtējums arī rosināja dziļākus pētījumus.

Šajā rakstā izklāstīto pētījumu **mērķis** bija izanalizēt Kurzemes lauku saimniecību komerciālo orientāciju un to attieksmi pret piena ražošanu, cūkkopību, aitkopību, kazu audzēšanu, biškopību un citām nozarēm – putnkopību, truškopību.

Mērķa ietvaros risināti trīs uzdevumi:

- izanalizēt Kurzemes rajonu lauku saimniecību vispārējās komerciālās orientācijas attīstību;
- noskaidrot lopkopības nozaru un tās attīstības tendences Kurzemes intrareģionos;

1. tabula / Table 1

Piensaimniecības nozares attīstība Kurzemes intrareģionos 2001.–2005. gadā
Development of dairy farming in Kurzeme intra-regions for the period between 2001 and 2005

Rādītāji / Indicators	Dienvidaustrum- kurzemes intrareģions / South-Eastern Kurzeme intra-region		Rietumkurzemes morēnu līdzenums / Western Kurzeme moraine plain		Ziemeļkurzemes saposmotais intrareģions / Northern Kurzeme sectioned intra-region		Valstī / In the country	
	2001	2005	2001	2005	2001	2005	2001	2005
Govju skaits / Number of cows	18 107	16 777	16 138	14 193	9393	8578	194 581	172 357
Govju skaita bāzes augšanas temps, % / Base increment rate of the number of cows, %	100	93	100	-88	100	91	100	89
Govju skaits uz 100 ha LIZ / Number of cows per 100 ha of UAA*	11	10	9	8	10	9	11	9
Piena kopieguve, t / Milk yield, t	85 440	88 003	66 114	66 524	41 754	40 528	847 962	810 284
Piena kopieguve uz 100 ha LIZ, t / Milk yield per 100 ha of UAA, t	53	55	38	37	44	41	46	42
Saimniecību skaits ar 50 un vairāk govīm / Number of farms with >=50 cows	32	39	12	15	17	28	189	294

* UAA – used agricultural area

- analizēt sīklopu, mājputnu, trušu un bišu komerciālu audzēšanu.

Metodes un materiāli

Pētījums veikts, pamatojoties uz **hipotēzi**, ka piena ražošanas līmeni, cūkkopības vērienīgumu un sīklopu un sīkdzīvnieku nozaru izvēli var ietekmēt Kurzemes intrareģionu dabas apstākļu (resursu) kopums rietumu vai ziemeļu piekrastē un industriālai lauksaimniecībai labvēlīgākajā daļā – dienvidaustrumu intrareģionā. Atbilstoši šādai hipotēzei reģions sadalīts trīs intrareģionos:

- Dienvidaustrumkurzeme, kurā iekļauti Saldus un Tukuma rajons;
- Rietumkurzemes morēnu līdzenums un pauguraine – Liepājas un Kuldīgas rajons;
- Ziemeļkurzemes saposmotais intrareģions, kurā ietilpst Ventspils un Talsu rajons.

Saprotams, ka reģiona dalījums pa administratīvo rajonu robežām lauksaimniecības ekonomikas pētījumiem nav precīzs. Precīzāks būtu A.Boruka (Boruks, 2004) pagastu teritoriju lauksaimnieciskās piemērotības vērtējums un to grupējums intrareģionos, kā arī K. Brīvkalna (Brīvkalns, 1959) četri Kurzemē izdalītie dabisko apstākļu rajoni.

Taču lauksaimniecības statistikas dati ir pieejami tikai rajoniem, tāpēc pētījums veikts gan norādītajos trijos intrareģionos, gan atsevišķos Kurzemes reģiona rajonos.

Materiālu bāzi veido Latvijas Republikas (LR) Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) veikto

apsekojumu datu apkopojumi laika posmā no 2001. līdz 2005. gadam (Latvijas 2001. gada ..., 2003; Lauku saimniecību ..., 2004; 2005. gada lauku ..., 2006).

Lai noteiktu strukturējumu dažādu nozaru ietvaros Kurzemes reģiona rajonos vai intrareģionos, aprēķini doti procentos.

1. tabulas datu apstrādei aprēķinātas govju skaita izmaiņas attiecībā pret bāzes gadu (2001. gadu), kā arī noteikts govju skaits un piena ieguve uz 100 hektāriem lauksaimniecībā izmantojamās zemes (turpmāk LIZ).

Arī cūku skaita izmaiņu noteikšanai izmantots bāzes pieauguma aprēķins. Noteikts arī cūku blīvums uz 100 hektāriem lauksaimniecībā izmantojamās zemes.

Rezultāti un diskusija

1. Kurzemes rajonu lauku saimniecību komerciālās orientācijas attīstība

Pētījuma uzdevuma risināšanai izmantoti lauku saimniecību statistikas 2001., 2003. un 2005. gada strukturālo apsekojumu dati par katras saimniecības produktu ražošanas mērķi un apsekoto saimniecību atbilstu grupējumiem.

Analīzei izmantoti 2. tabulā ietvertie dati par divām – komerciālo un naturālo – lauku saimniecību grupām:

- 1) saimniecību skaits (īpatsvars), kuras pārdod visu savu saražoto produkciju, un to saimniecību skaits, kuras pārdod vairāk

2. tabula / Table 2

Kurzemes rajonu lauku saimniecību komerciālās orientācijas attīstība no 2001. līdz 2005. gadam, % Development of commercial orientation in the farms of Kurzeme districts between 2001 and 2005, %

Rajoni / Districts	Saimniecību īpatsvars, kuras pārdod pašražoto produkciju / Proportion of farms selling domestic production					
	>3/4			<1/4		
	2001	2003	2005	2001	2003	2005
Saldus	11.2	14.3	21.4	68.4	66.4	56.8
Liepājas	8.0	9.9	18.8	68.9	70.8	56.8
Tukuma	12.9	11.1	15.7	65.5	70.8	70.6
Talsu	9.3	9.0	13.9	78.5	75.9	71.4
Kuldīgas	5.4	9.0	8.9	81.0	75.2	72.4
Ventspils	4.2	3.9	7.4	86.8	86.7	81.1
Valstī / In the country	6.5	8.0	11.1	78.0	76.2	72.7

nekā trīs ceturtdaļas no savas produkcijas, bet savām vajadzībām izlieto ne vairāk kā ceturtdaļu ražotās produkcijas;

- 2) naturālās saimniecības, kuras visus savus ražojumus izlieto pašu vajadzībām vai nelielu daļu (līdz 25% jeb mazāk par vienu ceturtdaļu) pārdod citiem.

2. tabulā sakārtotie dati un aprēķini satur daudz konkrētas informācijas par strukturālās situācijas maiņu, tās atšķirībām lauku saimniecībās un to saimniekošanas orientācijas virzību Kurzemes rajonos.

Tirgus orientētā lauksaimnieciskā ražošana visnozīmīgākā ir Saldus rajonā, kur komerciālo saimniecību īpatsvars četros gados ir dubultojies, bet 2007. gadā tas varētu sasniegt jau ceturto daļu no saimniecību kopskaita rajonā.

Naturālo saimniecību transformācijas process Saldus rajonā ir aktīvs, tomēr puse no tām darbojas tikai pašpatēriņa ietvaros.

Ļoti krasas izmaiņas notiek Liepājas rajonā, kur komerciālo saimniecību, t.i., lauksaimnieciskās ražošanas uzņēmumu, skaita īpatsvars analizējamā periodā palielinājies 2.4 reizes, bet 2007. gadā tas jau varētu sasniegt piekto daļu no rajona saimniecību kopskaita.

Arī Liepājas rajonā strauji sarūk naturālās orientācijas saimniecību daļa.

Nestabila situācija vērojama Tukuma rajonā, kur komerciālo saimniecību īpatsvars ir svārstīgs un ir palielinājies vismazāk, ko var izskaidrot ar šā rajona lauku saimniecību dislokāciju – piekrastes zonā saimniecībām ir citādas intereses nekā Zemgales lauksaimniecībasreģionampietuvinātāmsaimniecībām, kur darbojas gan stabilas statūtsabiedrības, gan arī individuālie komerciālie uzņēmumi.

Progress redzams Talsu rajonā, kur būtiski palielinājusies komerciāli orientēto uzņēmumu daļa, bet naturālo saimniecību īpatsvars samazinās konsekventi.

Krasas izmaiņas notiek Kuldīgas rajonā, kaut arī saimniecību polarizācija tur ir ļoti augsta.

Ventspils rajonā lauksaimniecības struktūra ir īpatnēja divos aspektos: te darbojas daži spēcīgi pārtikas lielražošanas uzņēmumi, bet absolūti lielākā daļa sīksaimniecību atrodas piekrastē un starp meža masīviem; otra īpatnība ir lauku saimniecību iespējas, tām atrodoties spēcīga industriālā centra ietekmē.

Analizējot produkcijas pārdošanas rādītājus valstī, secināts, ka saimniecību īpatsvars, kuras pārdod vairāk nekā trīs ceturtdaļas savas saražotās produkcijas, analizējamā periodā ir palielinājies, 2005. gadā sasniedzot 11.1%, bet naturāli saimniekojošo saimniecību skaits ir samazinājies. Līdz ar to arī saimniecību īpatsvars 2005. gadā ir par 5.3 procentiem zemāks nekā 2001. gadā.

2. Lopkopības pamatnozaru struktūra un tās attīstība Kurzemes intrareģionos

Galvenā nozare šajā grupā ir piena ražošana, kuras īpatsvars produkcijas kopvērtībā Kurzēmē 2005. gadā ir 23%, bet visas lopkopības produkcijas vērtībā – 46 % (Latvijas lauku saimniecību ..., 2006).

Piena ražošanas kvantitatīvie rādītāji Kurzemes intrareģionos ir apkopoti 1. tabulā.

Govju skaits visos 3 intrareģionos analizējamā periodā ir samazinājies. Vislielākais samazinājums (12%) analizējamā periodā ir bijis Rietumkurzemē. Šajā intrareģionā ir vismazākais govju blīvums (govju skaits uz 100 hektāriem LIZ). Par 9% govju skaits samazinājies arī Ziemeļkurzemē, kurā ir arī otrais zemākais govju blīvums.

Līdz ar to konstatējamapārlicinošalikumsakarība, ka piena lopkopība stabilāka ir Dienvidaustrumu intrareģionā, kur tai ir visaugstākais absolūtais līmenis.

Otrs kritērijs ir specializēto komerciālo saimniecību skaits, kurām ir vairāk par 50 govīm. Šo saimniecību skaits Dienvidaustrumu Kurzēmē ir stipri lielāks nekā Ziemeļkurzemes intrareģionā un 2.6 reizes lielāks nekā Rietumkurzemē.

Tomēr piensaimniecības koncentrācijas un specializācijas progress vērojams arī Ziemeļkurzemē, kur šo komerciālo saimniecību skaits analizējamā periodā palielinājies par divām trešdaļām. No tā var spriest, ka vairākas mazās piena ražotājas saimniecības, kurās bija nedaudz slaucamo govju, ir veikušas paplašināšanos.

Saimniecību skaits, kurām ir vairāk par 50 govīm, valstī kopumā analizējamā periodā ir palielinājies par 55.6%, bet, salīdzinot ar Kurzemes reģiona intrareģioniem, secināts, ka 2005. gadā Dienvidaustrumkurzemē šādu saimniecību skaits veidoja 13.3%, Rietumkurzemē – 5.1%, bet Ziemeļkurzemē – 9.5% no valsts pienu ieguvēju saimniecību skaita.

Savukārt salīdzinot 2005. gada rādītājus ar 2001. gada datiem, konstatēts, ka Kurzemes dienviddaļas saimniecību skaits samazinājies par 3.6%, Rietumkurzemes – par 1.2%, un tikai Kurzemes ziemeļu daļā tas pieaudzis par pusi procenta. Līdz ar to var secināt, ka piena ražotāju saimniecību skaita pieaugums valstī noticis, bāzējoties uz citu reģionu saimniecību skaita pieaugumu.

Trešais kritērijs, pēc kura izvērtēju piensaimniecības nozari Kurzemes reģionā, ir iegūtā piena daudzums. Visvairāk piena analizējamā periodā arī iegūts Saldus un Tukuma rajonā, kur govju skaits uz 100 hektāriem lauksaimniecībā izmantojamās zemes ir lielākais reģionā. Piena ražošanas līmenis Dienvidaustrumkurzemē ir par 49% augstāks nekā Rietumkurzemē un ievērojami augstāks nekā Ziemeļkurzemē.

No visiem 1. tabulas datiem izrietošais kopvērtējums ir tāds, ka piena lopkopības

industriālā un komerciālā orientācija veicina loģisku un likumsakarīgu visu ekonomisko attīstību.

Cūkkopības situācijas izvērtējuma dati sakārtoti 3. tabulā.

Analizējot cūkkopības attīstības virzienus Kurzemes intrareģionos, secināmas noteiktas sakritības ar piensaimniecības attīstības procesiem: reģiona dienvidaustrumos, kur ir relatīvi augsts un progresīvs piensaimniecības līmenis, cūkkopība sašaurinās.

Valstī cūku skaits analizējamā periodā palielinājās par 16.6%, bet, vērtējot situāciju salīdzinājumā ar Kurzemes intrareģioniem, secināts, ka Dienvidaustrumkurzemē 2001. gadā audzēta desmitā daļa no Latvijā audzējamām cūkām, bet 2005. gadā – tikai 6%.

Rietumkurzemes saimniecībās tiek audzēta lielākā daļa no Kurzemes kopējā cūku skaita, un šajā intrareģionā ir arī lielākais cūku skaita īpatsvars

3. tabula / Table 3

Cūkkopības attīstība Kurzemes intrareģionos 2001.–2005. gadā
Development of pig-breeding in Kurzeme intra-regions between 2001 and 2005

Rādītāji / Indicators	Dienvidaustrum- -kurzemes intrareģions / South-Eastern Kurzeme intra- region		Rietumkurzemes morēnu līdzenums un pauguraine / Western Kurzeme moraine plain and hill land		Ziemeļkurzemes saposmotais intrareģions / Northern Kurzeme sectioned intra- region		Valstī / In the country	
	2001	2005	2001	2005	2001	2005	2001	2005
Cūku skaits / Number of pigs	34 949	25 805	51 992	64 339	18 579	19 442	368 914	430 110
Cūku skaits uz 100 ha aramzemes / Number of pigs per 100 ha of arable land	29	23	41	52	30	32	31	40
Cūku skaita izmaiņas / Changes in the number of pigs	–	-9144	–	+12 347	–	+863	–	61 196
Saimniecību skaits ar 1000 un vairāk cūkām / Number of farms with 1000 and more pigs	1	2	4	10	2	3	25	44

valsts kopējā cūku skaitā: 2001. gadā – 14.1%, bet 2005. gadā – 15%.

Visstraujāk cūkkopība attīstās Rietumkurzemē – Liepājas un Kuldīgas rajonā, kur šīs nozares līmenis ir visaugstākais. Šajā intrareģionā strauji rit arī cūkkopības koncentrācijas process.

Talsu un Ventspils rajona saimniecībās audzējamo cūku skaits analizējamā periodā palielinājies nedaudz.

Specializēto cūkkopības saimniecību skaits, kurās ir vairāk par 1000 cūkām, Liepājas un Kuldīgas rajonos ir palielinājies 2.5 reizes, kas ļauj secināt, ka Rietumkurzemē cūkkopības nozare attīstās.

Papildus jau iepriekš analizētajām un izvērtētajām tradicionālajām nozarēm nereti lauksaimnieki nodarbojas arī ar sīklopu audzēšanu, kas saimniecībā ir kā pamatnozare vai papildnozare. Tāpēc veicu kurzemnieku attieksmes izpēti šajā aspektā.

3. Sīklopu, mājputnu, trušu un bišu komerciālā audzēšana Kurzemē

Pētījuma veikšanai tika izdalītas divas lauku saimniecībās audzētas dzīvnieku grupas:

- 1) sīklopi (pie kuriem iedalītas aitas un kazas);
- 2) mājputni, truši un bites.

Dati par sīklopiem sakārtoti 4. tabulā. Pēc to analīzes var secināt, ka aitkopība ir attīstītāka Rietumkurzemes intrareģionā, kur to skaits ir vislielākais un analizējamā periodā ir palielinājies. Dienvidaustrumu intrareģionā vērojams aitu skaita pieaugums, bet Ziemeļkurzemē vērojama tendenču nenoteiktība.

Mājas kazas audzē vai ar kazkopību nodarbojas visos Kurzemes intrareģionos, taču Rietumkurzemē analizējamā periodā kazu skaits ir samazinājies par 11.9%, kas liek secināt, ka Rietumkurzemes iedzīvotāji ir izvēlējušies kādu no citām lauksaimniecības nozarēm.

Pēc datiem un aprēķiniem var spriest, ka Dienvidaustrumkurzemes un Ziemeļkurzemes rajonos kazkopība pēdējos gados ir attīstījusies, par ko liecina kazu skaita pieaugums attiecīgi par 19.6% un 11.7%.

Izvērtējot kurzemnieku kopējo vai vispārējo attieksmi pret aitkopības un kazkopības nozarēm secināms, ka aitkopība te nav cieņā, jo visos sešos

4. tabula / Table 4

Sīklopu palīgnozares vai specializētās pamatnozares Kurzemes rajonos un intrareģionos 2001.–2005. gadā
Small cattle auxiliary sectors or specialized key sectors in Kurzeme districts and intra-regions between 2001 and 2005

Rajoni un intrareģioni / Districts and intra-regions	Aitas / Sheep			Kazas / Goats		
	2001	2003	2005	2001	2003	2005
Saldus	793	869	841	493	414	530
Tukums	676	738	835	599	646	776
Dienvidaustrumu reģions / South-Eastern Kurzeme region	1469	1607	1676	1092	1060	1306
Liepāja	1817	2541	2006	1016	1002	835
Kuldīga	1041	1026	1241	570	608	562
Rietumkurzemes reģions / Western Kurzeme region	2858	3567	3247	1586	1610	1397
Talsi	937	1262	687	671	646	776
Ventspils	594	463	779	277	199	330
Ziemeļkurzemes reģions / Northern Kurzeme region	1531	1725	1466	948	845	1106
Kopā valstī / Total in the country	37 468	41 667	44 371	14 499	15 972	16 351

Mājputnu, trušu un bišu audzēšana Kurzemes rajonos un intrareģionos 2001.–2005. gadā
Poultry, rabbit and bee breeding in Kurzeme districts and intra-regions between 2001 and 2005

Rajoni un intrareģioni / Districts and intra-regions	Mājputni, tūkst. / Poultry, thousand		Truši / Rabbits		Bišu saimes / Bee families	
	2001	2005	2001	2005	2001	2005
Saldus	37.8	40.8	10796	7834	1563	2255
Tukums	34.6	34.0	8044	5491	2179	4901
Dienvidaustrumu Kurzemes reģions / South-Eastern Kurzeme region	72.4	74.8	18 840	13 325	3742	7156
Liepāja	127.2	110.0	13 604	1118	2954	3365
Kuldīga	36.3	36.1	8640	5188	1629	2699
Rietumkurzemes reģions / Western Kurzeme region	163.5	146.1	22 244	6306	4583	6064
Talsi	35.9	39.4	6638	4826	1618	2680
Ventspils	18.8	15.5	3501	2028	1214	1329
Ziemeļkurzemes reģions / Northern Kurzeme region	54.7	54.9	10 139	6854	2832	4009
Valstī / In the country	3576.01	4045.6	179 372	166 684	49 423	72 779

Kurzemes rajonos aitas veido tikai 14.4% no to kopskaita Latvijā. Bet kazu skaits Kurzemes rajonos caurmērā atbilst to vidējam skaitam visos 26 rajonos (skat. 5. tabulu).

Papildus pamatnozārēm Kurzēmē ir saimniecības, kuras nodarbojas arī ar mājputnu, trušu un bišu audzēšanu, kas kādai saimniecībai ir kā palīgdarbības veids, bet kādai var būt arī kā pamatnozare.

Visbiežāk saimniecībās tiek audzēti mājputni. Lielākās mājputnu saimniecības ir Rietumkurzemē, un izteiktāka situācija šajā nozarē ir vērojama Liepājas rajonā. Bet Ventspils rajonā rūpnieciskās vai komerciālās putnkopības, kā redzams, nav.

Otra palīgnozare ir biškopība. Bišu saimes 2005. gadā visvairāk bija Dienvidaustrumkurzemē, kur to skaits pārsniedza 7 tūkstošus, bet otrs labākais skaitliskais rādītājs ir Rietumkurzemē.

Trušus masveidīgi audzē Liepājas rajonā.

Secinājumi

1. Komerčiāli orientēto saimniecību īpatsvars Kurzemes reģiona rajonos ir ļoti atšķirīgs,

bet kopumā no 2001. līdz 2005. gadam tas ir palielinājies, un šī tendence var turpināties arī turpmākos gados.

2. Piena ražošanas līmenis Kurzemes dienvidaustrumu daļā ir ievērojami augstāks nekā Rietumkurzemes un Ziemeļkurzemes saimniecībās.
3. Kurzēmē palielinājies lielo saimniecību (ar 50 un vairāk govīm) skaits, kas nozīmē, ka notiek saimniecību specializēšanās piensaimniecības nozarē un nozares tehnoloģiskā modernizācija.
4. Specializēto komerciālo piena ražošanas uzņēmumu skaits daudz lielāks ir Saldus un Tukuma rajonos.
5. Cūkkopības nozare attīstās Rietumkurzemes reģionā, bet Dienvidaustrumkurzemē cūku audzētāju saimniecību skaits samazinās, koncentrējoties uz piensaimniecības nozari.
6. Sīklopu audzēšana kā pamatnozare vai palīgnozare darbojas visos Kurzemes intrareģionos, taču komerciālas saimniecības nereklamējas.

Literatūra

1. 2005. gada lauku saimniecību struktūras apsekojums. (2006) CSP, Rīga, 94 lpp.
2. Ancāne, S., Bondars, A., Kļava, J., Zālītis, K. (1998) *Talsu rajona lauku uzņēmēju problēmas*. Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts, Rīga, 129 lpp.
3. Boruks, A. (2004) *Dabas apstākļi un to ietekme uz agrovidi Latvijā*. Rīga, 165 lpp.
4. Brīvkalns, K. (1959) *Latvijas PSR augsnes*. LVI, Rīga, 69 lpp.
5. Jasjko, D., Miglavs, A., Feldmanis, D. (2004) The structural Changes in Latvia Agricultural Sector after Application of CAP Reform. *Proceedings of the International Scientific Conference „Economic Science for Rural Development”*, No. 5, pp. 25-34.
6. *Latvijas 2001. gada lauksaimniecības skaitīšanas rezultāti*. (2003) CSP, Rīga, 220 lpp.
7. *Latvijas lauku saimniecību darba ekonomiskās analīzes rezultāti 2005*. (2006) LVAEI, Rīga, 201 lpp.
8. *Latvijas PSR Mazā enciklopēdija*. (1967) 3. sējums. Galv. red. V. Samsons. Zinātne, Rīga, 306 lpp.
9. *Lauku saimniecību struktūra 2003. gada jūnijā*. (2004) CSP, Rīga, 86 lpp.
10. *Racionāla lauksaimniecības sistēma Latvijas PSR*. (1985) Sast. A. Boruks. Rīga: LPSR Lauksaimniecības ministrija, 327 lpp.
11. Rivža, B., Rivža, P., Krūzmetra, M. (2001) Daudzfunkcionālu lauku uzņēmumu attīstības nosacījumu pētīšanas iespējas. „*Problems and Solutions for Rural Development*.” Zinātniskā konference: referātu materiāli, Jelgava, 14.–18. lpp.
12. Siliņa, L. (2006) Intrazonal agricultural resources in Kurzeme peninsula. *Proceedings of the International Scientific Conference “Research for Rural Development 2006”*, Jelgava, pp. 156-162.